

SOA – nästa hype eller ett verkligt genombrott?

Docent Lars Taxén

Efter BPR (Business Process Reengineering) och ERP (Enterprise Resource Planning) verkar SOA (Service Oriented Architecture) bli nästa vattenhål som alla flockas omkring. Frågan är om det är en flödande eller sinande källa. Som alltid när systemleverantörer och konsulter pratar om ”genombrott” är en sund skepsis på sin plats. Grundtanken med SOA, att koppla IT-systemen till affärsprocessen, är förstås riktig. SOA tvingar IT att tänka i affärstermer. I stället för att bekriega varandra ska affärsstrategen och IT-chefen likt lejonet och lammet vandra hand i hand mot de saligas ängder.

Det saknas förvisso inte problem att sätta tänderna i. Inom de flesta större organisationer är IT-arkitekturen mer eller mindre en mardröm. Olika applikationer har vuxit fram där de behövs utan en tanke på samexistens med omgivningen. Ofta handlar det om snarlika applikationer, tunga och dyra att underhålla och svåra att förändra. Man brukar tala om ”silos”; enorma betongrör stående tätt intill varandra; alla fyllda med samma innehåll. Det är illa nog inom en organisation, men problemet ställs på sin spets i och med att organisationer idag ofta samverkar på ett tätare och mer dynamiskt sätt. I marknadsföringen utmålas SOA som den lösning som ska möjliggöra ett fritt informationsflöde mellan PLM, ERP, CRM, SCM och andra XYZ system inom och mellan olika organisationer.

Vad är då SOA? Ja, som namnet indikerar handlar det om en arkitektur, dvs. en grundläggande struktur i organisationen. SOA består huvudsakligen av ett processlager för affärslogiken och ett resurslager för kombinerbara tjänster åtkomliga via standardiserade gränssnitt. En typisk tjänst kan t.ex. vara att tillhandahålla kontouppgifter om en kund. Denna tjänst kan återanvändas i alla processer där kontouppgifter behövs. På ett mer principiellt plan kan man kanske karaktärisera SOA som en den naturliga efterföljaren till processororientering (BPR) och satsningen på affärssystem (ERP).

Tanken är att SOA ska göra det enklare att förändra IT-stödet när affärsstrategin ändras. Man hoppas också att SOA ska medföra lägre kostnader och kortare tidsåtgång för nyutveckling och underhåll av applikationer. På vägen dit finns det emellertid ett antal svårigheter som måste övervinnas. Om vi börjar i tekniken så anses den fortfarande vara omogen. För att SOA ska fungera behövs en mängd tekniska lösningar för registrering och lagerhållning av tjänster, hantering och säkerhetsfunktioner, meddelandefunktioner, mm. Vidare krävs en uppsättning tätt integrerade verktyg för att modellera bl.a. processer, informationsstrukturer och tjänster.

Nästa hinder är att ett antal standarder kopplade till SOA måste utmejslas och stabiliseras. Inom OMG:s (Object Management Group) MDA (Model Driven Architecture) ingår åtminstone 11 olika standarder som stöder SOA, däribland UML och BPMN (Business Process Modeling Notation). Andra standarder som nämns i detta sammanhang är PLCS (Product Life Cycle Support) och IBM:s PDIF (Product Development Integration Framework).

Tids nog kommer nog dessa hinder att övervinnas. Men det svåraste hindret enligt min uppfattning nämns knappast alls i diskussionen, nämligen hur man ska arbeta sig fram till en gemensam uppfattning om vad SOA innebär i praktiken. Innan man kan implementera en tjänst i en organisation måste man inom organisationen vara överens om vad en tjänst är. Likaså måste man vara överens om hur affärsprocessen ska beskrivas och hur informationen kopplad till den ska struktureras. För att ta ett exempel: det inte självklart vad som menas med begreppet ”kund”. Ska kunden identifieras via personnummer eller, som i USA, ”social security number”? Är en patient på ett sjukhus en kund? Är en kund som inte betalar sina räkningar fortfarande att betrakta som en kund? Osv. På en abstrakt, övergripande nivå är det relativt enkelt att enas. Men när man tvingas bli konkret, som man ju måste om man ska bygga ett IT-stöd, då växer motsättningarna.

I grund och botten handlar det om att man (tyvärr) som vanligt tar ganska lätt på de s.k. ”mjuka” frågorna. En arkitektur, en teknologi, en processbeskrivning eller ett IT-system blir inte en resurs innan människorna i organisationen har arbetat sig fram till en gemensam uppfattning om hur dessa ska användas. Om man ska komma åt detta problem måste man, som jag skrivit om i flera andra krönikor, utgå från arbetspraktiken som den grundläggande dimensionen i en organisation. Bara så kan

man förstå mekanismerna bakom meningsskapande processer och utveckla strategier för att hantera dessa.

Sammanfattningsvis kan man säga att SOA är i grunden inget nytt. Man har arbetat under årtionden, både inom forskning och inom praktik, med modularisering, standardformat, ramverk för integration, anpassning av IT till affärsstrategier osv. Men SOA är ändå ett lovligt försök att konkretisera och överföra dessa erfarenheter på kombinationen affärsprocesser och IT. Liksom när det gäller BPR, salig i åminnelse, lär vi emellertid få vänta åtskilliga år innan det går att avgöra om SOA bara blev en i raden av "hyper" eller det verkliga "genombrottet".